

ग्रामीण कृषि मौसम सेवा
अखिल भारतीय समन्वयित कृषि हवामानशास्त्र संशोधन प्रकल्प
वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी - ४३१ ४०२
ईमेल - amfuparbhani@gmail.com

बीड जिल्हा कृषि हवामान सल्ला पत्रक क्रमांक - ६६/२०२४ - २०२५ गुरुवार, दिनांक - १४.११.२०२४

मार्गील आठवड्यातील हवामानस्थिती (दिनांक ०८ ते १४ नोव्हेंबर २०२४)							हवामान घटक		हवामान अंदाज (दिनांक १५ ते १९ नोव्हेंबर २०२४ साठी हवामान अंदाज)				
०८/११	०९/११	१०/११	११/११	१२/११	१३/११	१४/११	दिनांक		१५/११	१६/११	१७/११	१८/११	१९/११
							पाऊस (मिमी)		०.०	०.०	०.०	०.०	०.०
							कमाल तापमान (अं.से)		३१.०	३१.०	३२.०	३२.०	३१.०
							किमान तापमान (अं.से)		१८.०	१९.०	२०.०	१८.०	१७.०
							स.	ढग स्थिती (आकाश)	ढगाळ	अंशतः ढगाळ	अंशतः ढगाळ	स्वच्छ	स्वच्छ
						दु.							
							सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (%)		७०	७०	६५	६५	६२
							दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (%)		४५	४५	३५	३०	३०
							वाऱ्याचा वेग (किमी/तास)		८	६	७	७	७
							स.	वाऱ्याची दिशा	पूर्व	पूर्व	पूर्व- आग्नेय	पूर्व-आग्नेय	पूर्व- आग्नेय
						दु.							

हवामान सारांश / चेतावनी :

प्रादेशिक हवामान केंद्र, मुंबई येथून प्राप्त झालेल्या अंदाजानुसार बीड जिल्ह्यात पुढील पाच दिवस हवामान कोरडे राहण्याची शक्यता आहे. बीड जिल्ह्यात पुढील दोन दिवसात कमाल तापमानात फारशी तफावत जाणवत नाही व त्यानंतर हळूहळू १ ते २ अं.से. ने घट होण्याची शक्यता आहे. पुढील दोन दिवसात किमान तापमानात हळूहळू २ ते ३ अं.से. ने वाढ होऊन त्यानंतर हळूहळू २ ते ३ अं.से. ने घट होण्याची शक्यता आहे.

सामान्य सल्ला :

विस्तारीत अंदाजानुसार (ईआरएफएस) मराठवाड्यात दिनांक १५ ते २१ नोव्हेंबर दरम्यान पाऊस सरासरीपेक्षा कमी, कमाल तापमान सरासरीपेक्षा कमी व दक्षिण भागात किमान तापमान सरासरीएवढे ते सरासरीपेक्षा जास्त तर इतर भागात सरासरीएवढे ते सरासरीपेक्षा कमी व दिनांक २२ ते २८ नोव्हेंबर दरम्यान पाऊस सरासरीपेक्षा कमी, कमाल तापमान सरासरीपेक्षा कमी व किमान तापमान सरासरीएवढे ते सरासरीपेक्षा कमी राहण्याची शक्यता आहे.

सॅक, इसरो अहमदाबाद यांच्या उपग्रहाच्या बाष्पोत्सर्जनाच्या जिल्हानिहाय व तालूकानिहाय छायाचित्रानुसार मराठवाड्यात बाष्पोत्सर्जनाचा वेग वाढलेला आहे.

संदेश : पुढील पाच दिवस हवामान कोरडे राहण्याची शक्यता असल्यामुळे व बाष्पोत्सर्जनाचा वेग वाढलेला असल्यामुळे पिकास, फळबागेस, भाजीपाला व फुल पिकास आवश्यकतेनुसार पाणी व्यवस्थापन करावे. लवकर पेरणी केलेल्या रब्बी ज्वारी पिकात लष्करी अळीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी इमामेक्टीन बेन्झोएट ५ टक्के ४ ग्रॅम किंवा स्पिनेटोरम ११.७ एससी ४ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून वरील किटकनाशकांची आलटून पालटून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. फवारणी करत असतांना किटकनाशक पोंग्यात पडेल अशाप्रकारे फवारणी करावी.

पिकांचे नाव	अवस्था	कृषी हवामान सल्ला
ऊस	लागवड/वाढीची	पूर्व हंगामी ऊसाची लागवड लवकरात लवकर संपवावी. ऊस लागवड करतांना ३० किलो नत्र, ८५ किलो स्फुरद व ८५ किलो पालाश (३२७ किलो १०:२६:२६ किंवा १८५ किलो डायअमोनियम फॉस्फेट + १४२ किलो म्युरेट ऑफ पोटॅश किंवा ६५ किलो युरिया + ५३१ किलो सिंगल सुपर फॉस्फेट + १४२ किलो म्युरेट ऑफ पोटॅश) प्रति हेक्टर खतमात्रा द्यावी. ऊस पिकावर खोड किडीचा क्लोरपायरीफॉस २० % २५ मिली किंवा क्लोरॅन्ट्रानोलीप्रोल १८.५ % ४ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. ऊस पिकावर पांढऱ्या माशीचा प्रादुर्भाव दिसून येत आहे, याच्या व्यवस्थापनासाठी डायमिथोएट ३०% ३६ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
हळद	कंद वाढीची	हळद पिकात कंदमाशीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी १५ दिवसांच्या अंतराने क्विनालफॉस २५% २० मिली किंवा डायमिथोएट ३० % १५ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून आलटून-पालटून फवारणी करावी. (हळद पिकावर केंद्रीय किटकनाशक मंडळातर्फे लेबल क्लेम नसल्यामुळे विद्यापिठ शिफारशीत संशोधनाचे निष्कर्ष दिले आहेत). उघडे पडलेले कंद मातीने झाकून घ्यावेत. हळदीच्या पानावरील ठिपके / करपा रोग याच्या व्यवस्थापनासाठी अझोक्सिस्ट्रॉबिन १८.२% + डायफेनकोन्झोल ११.४% (पूर्वमिश्रित बुरशीनाशक) १० मिली + ५ मिली स्टीकरसह प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. हळद पिकात आवश्यकतेनुसार पाणी व्यवस्थापन करावे.
हरभरा	रोप अवस्था	जोमदार वाढीसाठी हरभरा पिक सुरुवातीपासूनच तण विरहीत ठेवणे आवश्यक आहे. पिक २० ते २५ दिवसांचे असतांना पहिली कोळपणी करावी.
करडई	पेरणीची वेळ, अंतर / रोप अवस्था	करडई पिकात उगवणीनंतर १० ते १५ दिवसांनी विरळणी करावी व दोन रोपातील अंतर २० सेंमी ठेवावे. बागायती करडई पिकाची पेरणी १५ नोव्हेंबर पर्यंत करता येते. पेरणी ४५ X २० सेंमी अंतरावर करावी. बागायती करडई साठी शिफारशीत खतमात्रा ६०:४०:०० पैकी पेरणीच्या वेळी ३० किलो नत्र व ४० किलो स्फुरद प्रति हेक्टर द्यावे व ३० किलो नत्र एक महिन्यानी द्यावे.
संत्रा/मोसंबी	फळवाढीची	संत्रा/मोसंबी बागेत फळवाढीसाठी जिब्रॅलिक अॅसिड (१५ पीपीएम) १.५ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. संत्रा/मोसंबी बागेत अंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे व आवश्यकतेनुसार पाणी द्यावे.
डाळींब	फळवाढीची	डाळींब बागेत फळवाढीसाठी जिब्रॅलिक अॅसिड (१५ पीपीएम) १.५ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. डाळींब बागेत अंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे व आवश्यकतेनुसार पाणी द्यावे.
चिक्कू	फळवाढीची	चिक्कू बागेत अंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे व आवश्यकतेनुसार पाणी द्यावे.
भाजीपाला	वाढीची / काढणी	रब्बी हंगामात भाजीपाला पिकाचे गादी वाफे व लागवड केलेला भाजीपाला पिकात खूरपणी करून तण विरहीत ठेवावेत व आवश्यकतेनुसार पाटाने पाणी द्यावे. काढणीस तयार असलेल्या भाजीपाला पिकाची (वांगी, भेंडी, टोमॅटो) पिकाची काढणी करून घ्यावी.
फुलशेती	वाढीची / काढणी	लांब दांड्यांच्या फुलाची (गुलाब) काढणी करतांना कळी उमलण्याच्या अवस्थेत असतांना काढणी करावी तर झेंडू, अॅस्टर व गलांडा या सारख्या फुलांची काढणी पूर्ण उमलल्याच्या नंतर तर निशीगंधा मध्ये खुल्या फुलांसाठी अर्धी कळी उमलल्यावर काढणी करावी. फुल पिकात खूरपणी करून तण विरहीत ठेवावेत व आवश्यकतेनुसार पाटाने पाणी द्यावे.
तुती रेशीम उद्योग	----	कनॉटक, आंध्रप्रदेश या दक्षिणात्य राज्यांना जवळ समुद्रामुळे परतीच्या पावसाचा फायदा होतो. तुती लागवडी साठी आणि वातावरणात आर्द्रता मर्यादित ठेवण्यासाठी पण त्या तुलनेत उत्तर कनॉटक व महाराष्ट्र राज्यात हवामान उष्ण व कोरडे आहे. पहिल्या व दुसऱ्या रेशीम किटक वाढीच्या अवस्थेत २८ अं.से. तापमान व ८५ टक्के आर्द्रता महाराष्ट्र राज्यात मर्यादित राहत नाही. त्यासाठी तुती पाने तोडणी थंड वेळेत करावी व साठवणीसाठी लिफ चेंबरचा वापर करावा. त्यावर गोंगपाट अच्छादन करून सतत पाण्याचा छिडकाव करावा म्हणजे फांद्याखाद्य सुकत नाही. या उलट १० टक्के जरी तुती पाने सुकली तरी किटकांना खाता येत नाहीत. हिवाळ्यात तापमान २० अं.से. च्या खाली गेल्यावर रूम हिटर किंवा कोळशाच्या शेगडीचा वापर करावा. पण संगोपन गृहात धूर होतार नाही याची काळजी घ्यावी.
पशुधन व्यवस्थापन	----	थंडी पशुधन संरक्षण करण्यासाठी शेळ्या, मेंढ्या तसेच कोंबड्यांच्या शेडला बारदाण्याचे पडदे लावावे, त्यामुळे पहाटेच्या थंड वाऱ्यांपासून त्यांचे संरक्षण होईल. तसेच कोंबड्यांच्या शेडमध्ये ईलेक्ट्रीक बल्ब लावावेत. पशुधनास पहाटेच्या वेळी मोकळ्या जागी न बांधत गोठ्यात बांधावेत.

सदर कृषी हवामान सल्ला पत्रिका वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी येथील ग्रामीण कृषी मौसम सेवा योजनेतील तज्ञ समितीच्या शिफारशीवरून तयार करून प्रसारित करण्यात आली.

ग्रामीण कृषि मौसम सेवा
अखिल भारतीय समन्वयित कृषि हवामानशास्त्र संशोधन प्रकल्प
वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी - ४३१ ४०२
ईमेल - amfuparbhani@gmail.com

हिंगोली जिल्हा कृषि हवामान सल्ला पत्रक क्रमांक - ६६/२०२४ - २०२५ गुरुवार, दिनांक - १४.११.२०२४

मागील आठवड्यातील हवामानस्थिती (दिनांक ०८ ते १४ नोव्हेंबर २०२४)							हवामान घटक					हवामान अंदाज (दिनांक १५ ते १९ नोव्हेंबर २०२४ साठी हवामान अंदाज)					
०८/११	०९/११	१०/११	११/११	१२/११	१३/११	१४/११	दिनांक					१५/११	१६/११	१७/११	१८/११	१९/११	
							पाऊस (मिमी)					०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	
							कमाल तापमान (अं.से)					३०.०	३१.०	३१.०	३१.०	३०.०	
							किमान तापमान (अं.से)					१७.०	१७.०	१७.०	१६.०	१६.०	
							स.	ढग स्थिती (आकाश)					अंशतः	अंशतः	अंशतः	स्वच्छ	स्वच्छ
							दु.						ढगाळ	ढगाळ	ढगाळ	स्वच्छ	स्वच्छ
							सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (%)					६६	६४	६३	६०	६०	
							दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (%)					४१	४०	३७	३४	३४	
							वाऱ्याचा वेग (किमी /तास)					८	७	५	६	६	
							स.	वाऱ्याची दिशा					पूर्व-ईशान्य	पूर्व-ईशान्य	पूर्व-ईशान्य	पूर्व-ईशान्य	पूर्व-ईशान्य
							दु.						पूर्व-ईशान्य	पूर्व-ईशान्य	पूर्व-ईशान्य	पूर्व-ईशान्य	पूर्व-ईशान्य

हवामान सारांश / चेतावनी :

प्रादेशिक हवामान केंद्र, मुंबई येथून प्राप्त झालेल्या अंदाजानुसार हिंगोली जिल्ह्यात पुढील पाच दिवस हवामान कोरडे राहण्याची शक्यता आहे. हिंगोली जिल्ह्यात पुढील दोन दिवसात कमाल तापमानात फारशी तफावत जाणवत नाही व त्यानंतर हळूहळू १ ते २ अं.से. ने घट होण्याची शक्यता आहे. पुढील दोन दिवसात किमान तापमानात हळूहळू २ ते ३ अं.से. ने वाढ होऊन त्यानंतर हळूहळू २ ते ३ अं.से. ने घट होण्याची शक्यता आहे.

सामान्य सल्ला :

विस्तारीत अंदाजानुसार (ईआरएफएस) मराठवाड्यात दिनांक १५ ते २१ नोव्हेंबर दरम्यान पाऊस सरासरीपेक्षा कमी, कमाल तापमान सरासरीपेक्षा कमी व दक्षिण भागात किमान तापमान सरासरीपेक्षा ते सरासरीपेक्षा जास्त तर इतर भागात सरासरीपेक्षा ते सरासरीपेक्षा कमी व दिनांक २२ ते २८ नोव्हेंबर दरम्यान पाऊस सरासरीपेक्षा कमी, कमाल तापमान सरासरीपेक्षा कमी व किमान तापमान सरासरीपेक्षा ते सरासरीपेक्षा कमी राहण्याची शक्यता आहे.

सॅक, इसरो अहमदाबाद यांच्या उपग्रहाच्या बाष्पोत्सर्जनाच्या जिल्हानिहाय व तालुकानिहाय छायाचित्रानुसार मराठवाड्यात बाष्पोत्सर्जनाचा वेग वाढलेला आहे.

संदेश : पुढील पाच दिवस हवामान कोरडे राहण्याची शक्यता असल्यामुळे व बाष्पोत्सर्जनाचा वेग वाढलेला असल्यामुळे पिकास, फळबागेस, भाजीपाला व फुल पिकास आवश्यकतेनुसार पाणी व्यवस्थापन करावे. लवकर पेरणी केलेल्या रब्बी ज्वारी पिकात लष्करी अळीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी इमामेक्टीन बेन्झोएट ५ टक्के ४ ग्रॅम किंवा स्पिनेटोरम ११.७ एससी ४ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून वरील किटकनाशकांची आलटून पालटून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. फवारणी करत असतांना किटकनाशक पोण्यात पडेल अशाप्रकारे फवारणी करावी.

पिकांचे नाव	अवस्था	कृषी हवामान सल्ला
ऊस	लागवड/वाढीची	पूर्व हंगामी ऊसाची लागवड लवकरात लवकर संपवावी. ऊस लागवड करताना ३० किलो नत्र, ८५ किलो स्फुरद व ८५ किलो पालाश (३२७ किलो १०:२६:२६ किंवा १८५ किलो डायअमोनियम फॉस्फेट + १४२ किलो म्युरेट ऑफ पोटॅश किंवा ६५ किलो युरिया + ५३१ किलो सिंगल सुपर फॉस्फेट + १४२ किलो म्युरेट ऑफ पोटॅश) प्रति हेक्टर खतमात्रा द्यावी. ऊस पिकावर खोड किडीचा क्लोरपायरीफॉस २० % २५ मिली किंवा क्लोरेंट्रानोलीप्रोल १८.५ % ४ मिली प्रति १० लीटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. ऊस पिकावर पांढऱ्या माशीचा प्रादुर्भाव दिसून येत आहे, याच्या व्यवस्थापनासाठी डायमिथोएट ३०% ३६ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
हळद	कंद वाढीची	हळद पिकात कंदमाशीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी १५ दिवसांच्या अंतराने क्विनॉलॉफॉस २५% २० मिली किंवा डायमिथोएट ३० % १५ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून आलटून-पालटून फवारणी करावी. (हळद पिकावर केंद्रीय किटकनाशक मंडळातर्फे लेबल क्लेम नसल्यामुळे विद्यापिठ शिफारशीत संशोधनाचे निष्कर्ष दिले आहेत). उघडे पडलेले कंद मातीने झाकून घ्यावेत. हळदीच्या पानावरील ठिपके / करपा रोग याच्या व्यवस्थापनासाठी अझोक्सिस्ट्रॉबिन १८.२% + डायफेनकोनॅझोल ११.४% (पूर्वमिश्रित बुरशीनाशक) १० मिली + ५ मिली स्टीकरसह प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. हळद पिकात आवश्यकतेनुसार पाणी व्यवस्थापन करावे.
हरभरा	रोप अवस्था	जोमदार वाढीसाठी हरभरा पिक सुरुवातीपासूनच तण विरहीत ठेवणे आवश्यक आहे. पिक २० ते २५ दिवसाचे असतांना पहिली कोळपणी करावी.
करडई	पेरणीची वेळ, अंतर / रोप अवस्था	करडई पिकात उगवणीनंतर १० ते १५ दिवसांनी विरळणी करावी व दोन रोपातील अंतर २० सेंमी ठेवावे. बागायती करडई पिकाची पेरणी १५ नोव्हेंबर पर्यंत करता येते. पेरणी ४५ X २० सेंमी अंतरावर करावी. बागायती करडई साठी शिफारशीत खतमात्रा ६०:४०:०० पैकी पेरणीच्या वेळी ३० किलो नत्र व ४० किलो स्फुरद प्रति हेक्टर द्यावे व ३० किलो नत्र एक महिन्यानी द्यावे.
संत्रा/मोसंबी	फळवाढीची	संत्रा/मोसंबी बागेत फळवाढीसाठी जिब्रॅलिक ऑसिड (१५ पीपीएम) १.५ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. संत्रा/मोसंबी बागेत अंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे व आवश्यकतेनुसार पाणी द्यावे.
डाळींब	फळवाढीची	डाळींब बागेत फळवाढीसाठी जिब्रॅलिक ऑसिड (१५ पीपीएम) १.५ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. डाळींब बागेत अंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे व आवश्यकतेनुसार पाणी द्यावे.
चिक्	फळवाढीची	चिक् बागेत अंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे व आवश्यकतेनुसार पाणी द्यावे.
भाजीपाला	वाढीची / काढणी	रब्बी हंगामात भाजीपाला पिकाचे गादी वाफे व लागवड केलेला भाजीपाला पिकात खूरपणी करून तण विरहीत ठेवावेत व आवश्यकतेनुसार पाटाने पाणी द्यावे. काढणीस तयार असलेल्या भाजीपाला पिकाची (वांगी, भेंडी, टोमॅटो) पिकाची काढणी करून घ्यावी.
फुलशेती	वाढीची / काढणी	लांब दांड्यांच्या फुलाची (गुलाब) काढणी करताना कळी उमलण्याच्या अवस्थेत असतांना काढणी करावी तर झेंडू, अॅस्टर व गलांडा या सारख्या फुलांची काढणी पूर्ण उमलल्याच्या नंतर तर निशीगंधा मध्ये खुल्या फुलांसाठी अर्धा कळी उमगल्यावर काढणी करावी. फुल पिकात खूरपणी करून तण विरहीत ठेवावेत व आवश्यकतेनुसार पाटाने पाणी द्यावे.
तुती रेशीम उद्योग	----	कनॉर्टक, ऑग्रप्रदेश या दक्षिणात्य राज्यांना जवळ समुद्रामुळे परतीच्या पावसाचा फायदा होतो. तुती लागवडी साठी आणि वातावरणात आर्द्रता मर्यादित ठेवण्यासाठी पण त्या तुलनेत उत्तर कनॉर्टक व महाराष्ट्र राज्यात हवामान उष्ण व कोरडे आहे. पहिल्या व दुसऱ्या रेशीम किटक वाढीच्या अवस्थेत २८ अं.से. तापमान व ८५ टक्के आर्द्रता महाराष्ट्र राज्यात मर्यादित राहत नाही. त्यासाठी तुती पाने तोडणी थंड वेळेत करावी व साठवणीसाठी लिफ चेंबरचा वापर करावा. त्यावर गोंगपाट अच्छादन करून सतत पाण्याचा छिडकाव करावा म्हणजे फांद्याखाद्य सुकत नाही. या उलट १० टक्के जरी तुती पाने सुकली तरी किटकांना खाता येत नाहीत. हिवाळ्यात तापमान २० अं.से. च्या खाली गेल्यावर रूम हिटर किंवा कोळशाच्या शेगडीचा वापर करावा. पण संगोपन गृहात धूर होत नाही याची काळजी घ्यावी.
पशुधन व्यवस्थापन	----	थंडी पासून पशुधनाचे संरक्षण करण्यासाठी शेळ्या, मेंढ्या तसेच कोंबड्यांच्या शेडला बारदाण्याचे पडदे लावावे, त्यामुळे पहाटेच्या थंड वाऱ्यांपासून त्यांचे संरक्षण होईल. तसेच कोंबड्यांच्या शेडमध्ये इलेक्ट्रीक बल्ब लावावेत. पशुधनास पहाटेच्या वेळी मोकळ्या जागी न बांधत गोठ्यात बांधावेत.

सदर कृषी हवामान सल्ला पत्रिका वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी येथील ग्रामीण कृषी मौसम सेवा योजनेतील तज्ञ समितीच्या शिफारशीवरून तयार करून प्रसारित करण्यात आली.

मुख्य प्रकल्प समन्वयक
ग्रामीण कृषी मौसम सेवा
वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी

ग्रामीण कृषि मौसम सेवा
अखिल भारतीय समन्वयित कृषि हवामानशास्त्र संशोधन प्रकल्प
वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी - ४३१ ४०२
ईमेल - amfuparbhani@gmail.com

जालना जिल्हा कृषि हवामान सल्ला पत्रक क्रमांक - ६६/२०२४ - २०२५ गुरुवार, दिनांक - १४.११.२०२४

मार्गील आठवड्यातील हवामानस्थिती (दिनांक ०८ ते १४ नोव्हेंबर २०२४)							हवामान घटक		हवामान अंदाज (दिनांक १५ ते १९ नोव्हेंबर २०२४ साठी हवामान अंदाज)				
०८/११	०९/११	१०/११	११/११	१२/११	१३/११	१४/११	दिनांक		१५/११	१६/११	१७/११	१८/११	१९/११
							पाऊस (मिमी)		०.०	०.०	०.०	०.०	०.०
							कमाल तापमान (अं.से)		३२.०	३२.०	३३.०	३३.०	३२.०
							किमान तापमान (अं.से)		१५.०	१६.०	१६.०	१५.०	१५.०
							स.	ढग स्थिती (आकाश)	अंशतः	अंशतः	अंशतः	स्वच्छ	स्वच्छ
						दु.	ढगाळ		ढगाळ	ढगाळ			
							सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (%)		६२	६०	५८	५५	५५
							दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (%)		४८	३९	३७	३२	३२
							वाऱ्याचा वेग (किमी /तास)		७	५	५	६	६
							स.	वाऱ्याची दिशा	पूर्व-ईशान्य	पूर्व	पूर्व	उत्तर	उत्तर
						दु.							

हवामान सारांश / चेतावनी :

प्रादेशिक हवामान केंद्र, मुंबई येथून प्राप्त झालेल्या अंदाजानुसार जालना जिल्ह्यात पुढील पाच दिवस हवामान कोरडे राहण्याची शक्यता आहे. जालना जिल्ह्यात पुढील दोन दिवसात कमाल तापमानात फारशी तफावत जाणवत नाही व त्यानंतर हळूहळू १ ते २ अं.से. ने घट होण्याची शक्यता आहे. पुढील दोन दिवसात किमान तापमानात हळूहळू २ ते ३ अं.से. ने वाढ होऊन त्यानंतर हळूहळू २ ते ३ अं.से. ने घट होण्याची शक्यता आहे.

सामान्य सल्ला :

विस्तारीत अंदाजानुसार (ईआरएफएस) मराठवाड्यात दिनांक १५ ते २१ नोव्हेंबर दरम्यान पाऊस सरासरीपेक्षा कमी, कमाल तापमान सरासरीपेक्षा कमी व दक्षिण भागात किमान तापमान सरासरीपेक्षा जास्त तर इतर भागात सरासरीपेक्षा ते सरासरीपेक्षा कमी व दिनांक २२ ते २८ नोव्हेंबर दरम्यान पाऊस सरासरीपेक्षा कमी, कमाल तापमान सरासरीपेक्षा कमी व किमान तापमान सरासरीपेक्षा ते सरासरीपेक्षा कमी राहण्याची शक्यता आहे.

सॅक, इसरो अहमदाबाद यांच्या उपग्रहाच्या बाष्पोत्सर्जनाच्या जिल्हानिहाय व तालुकानिहाय छायाचित्रानुसार मराठवाड्यात बाष्पोत्सर्जनाचा वेग वाढलेला आहे.

संदेश : पुढील पाच दिवस हवामान कोरडे राहण्याची शक्यता असल्यामुळे व बाष्पोत्सर्जनाचा वेग वाढलेला असल्यामुळे पिकास, फळबागेस, भाजीपाला व फुल पिकास आवश्यकतेनुसार पाणी व्यवस्थापन करावे. लवकर पेरणी केलेल्या रब्बी ज्वारी पिकात लष्करी अळीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी इमामेक्टीन बेन्झोएट ५ टक्के ४ ग्रॅम किंवा स्पिनेटोरम ११.७ एससी ४ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून वरील किटकनाशकांची आलटून पालटून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. फवारणी करत असतांना किटकनाशक पाण्यात पडेल अशाप्रकारे फवारणी करावी.

पिकाचे नाव	अवस्था	कृषी हवामान सल्ला
ऊस	लागवड/वाढीची	पूर्व हंगामी ऊसाची लागवड लवकरात लवकर संपवावी. ऊस लागवड करतांना ३० किलो नत्र, ८५ किलो स्फुरद व ८५ किलो पालाश (३२७ किलो १०:२६:२६ किंवा १८५ किलो डायअमोनियम फॉस्फेट + १४२ किलो म्युरेट ऑफ पोटॅश किंवा ६५ किलो युरिया + ५३१ किलो सिंगल सुपर फॉस्फेट + १४२ किलो म्युरेट ऑफ पोटॅश) प्रति हेक्टर खतमात्रा द्यावी. ऊस पिकावर खोड किडीचा क्लोरपायरीफॉस २० % २५ मिली किंवा क्लोरट्रानोलीप्रोल १८.५ % ४ मिली प्रति १० लीटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. ऊस पिकावर पांढऱ्या माशीचा प्रादुर्भाव दिसून येत आहे, याच्या व्यवस्थापनासाठी डायमिथोएट ३० % ३६ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
हळद	कंद वाढीची	हळद पिकात कंदमाशीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी १५ दिवसांच्या अंतराने किंवालफॉस २५% २० मिली किंवा डायमिथोएट ३० % १५ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून आलटून-पालटून फवारणी करावी. (हळद पिकावर केंद्रीय किटकनाशक मंडळातर्फे लेबल क्लेम नसल्यामुळे विद्यापिठ शिफारशीत संशोधनाचे निष्कर्ष दिले आहेत). उघडे पडलेले कंद मातीने झाकून घ्यावेत. हळदीच्या पानावरील ठिपके / करपा रोग याच्या व्यवस्थापनासाठी अझोक्सिस्ट्रॉबिन १८.२% + डायफेनकोन्झोल ११.४% (पूर्वमिश्रित बुरशीनाशक) १० मिली + ५ मिली स्टीकरसह प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. हळद पिकात आवश्यकतेनुसार पाणी व्यवस्थापन करावे.
हरभरा	रोप अवस्था	जोमदार वाढीसाठी हरभरा पिक सुरुवातीपासूनच तण विरहीत ठेवणे आवश्यक आहे. पिक २० ते २५ दिवसाचे असतांना पहिली कोळपणी करावी.
करडई	पेरणीची वेळ, अंतर / रोप अवस्था	करडई पिकात उगवणीनंतर १० ते १५ दिवसांनी विरळणी करावी व दोन रोपातील अंतर २० सेंमी ठेवावे. बागायती करडई पिकाची पेरणी १५ नोव्हेंबर पर्यंत करता येते. पेरणी ४५ X २० सेंमी अंतरावर करावी. बागायती करडई साठी शिफारशीत खतमात्रा ६०:४०:०० पैकी पेरणीच्या वेळी ३० किलो नत्र व ४० किलो स्फुरद प्रति हेक्टर द्यावे व ३० किलो नत्र एक महिन्यानी द्यावे.
संत्रा/मोसंबी	फळवाढीची	संत्रा/मोसंबी बागेत फळवाढीसाठी जिब्रॅलिक ॲसिड (१५ पीपीएम) १.५ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. संत्रा/मोसंबी बागेत अंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे व आवश्यकतेनुसार पाणी द्यावे.
डाळींब	फळवाढीची	डाळींब बागेत फळवाढीसाठी जिब्रॅलिक ॲसिड (१५ पीपीएम) १.५ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. डाळींब बागेत अंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे व आवश्यकतेनुसार पाणी द्यावे.
चिक्	फळवाढीची	चिक् बागेत अंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे व आवश्यकतेनुसार पाणी द्यावे.
भाजीपाला	वाढीची / काढणी	रब्बी हंगामात भाजीपाला पिकाचे गादी वाफे व लागवड केलेला भाजीपाला पिकात खूरपणी करून तण विरहीत ठेवावेत व आवश्यकतेनुसार पाटाने पाणी द्यावे. काढणीस तयार असलेल्या भाजीपाला पिकाची (वांगी, भेंडी, टोमॅटो) पिकाची काढणी करून घ्यावी.
फुलशेती	वाढीची / काढणी	लांब दांड्यांच्या फुलाची (गुलाब) काढणी करतांना कळी उमलण्याच्या अवस्थेत असतांना काढणी करावी तर झेंडू, अॅस्टर व गलांडा या सारख्या फुलांची काढणी पूर्ण उमलल्याच्या नंतर तर निशीगंधा मध्ये खुल्या फुलांसाठी अर्धी कळी उमलल्यावर काढणी करावी. फुल पिकात खूरपणी करून तण विरहीत ठेवावेत व आवश्यकतेनुसार पाटाने पाणी द्यावे.
तुती रेशीम उद्योग	----	कर्नाटक, आंध्रप्रदेश या दक्षिणात्य राज्यांना जवळ समुद्रामुळे परतीच्या पावसाचा फायदा होतो. तुती लागवडी साठी आणि वातावरणात आर्द्रता मर्यादित ठेवण्यासाठी पण त्या तुलनेत उत्तर कर्नाटक व महाराष्ट्र राज्यात हवामान उष्ण व कोरडे आहे. पहिल्या व दुसऱ्या रेशीम किटक वाढीच्या अवस्थेत २८ अं.से. तापमान व ८५ टक्के आर्द्रता महाराष्ट्र राज्यात मर्यादित राहत नाही. त्यासाठी तुती पाने तोडणी थंड वेळेत करावी व साठवणीसाठी लिफ चेंबरचा वापर करावा. त्यावर गोंगपाट अच्छादन करून सतत पाण्याचा छिडकाव करावा म्हणजे फांद्याखाद्य सुकत नाही. या उलट १० टक्के जरी तुती पाने सुकली तरी किटकांना खाता येत नाहीत. हिवाळ्यात तापमान २० अं.से. च्या खाली गेल्यावर रूम हिटर किंवा कोळशाच्या शेगडीचा वापर करावा. पण संगोपन गृहात धूर होत नाही याची काळजी घ्यावी.
पशुधन व्यवस्थापन	----	थंडी पासून पशुधनाचे संरक्षण करण्यासाठी शेळ्या, मेंढ्या तसेच कांबड्यांच्या शेडला बारदाण्याचे पडदे लावावे, त्यामुळे पहाटेच्या थंड वाऱ्यांपासून त्यांचे संरक्षण होईल. तसेच कांबड्यांच्या शेडमध्ये इलेक्ट्रीक बल्ब लावावेत. पशुधनास पहाटेच्या वेळी मोकळ्या जागी न बांधत गोठ्यात बांधावेत.

सदर कृषी हवामान सल्ला पत्रिका वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी येथील ग्रामीण कृषी मौसम सेवा योजनेतील तज्ञ समितीच्या शिफारशीवरून तयार करून प्रसारित करण्यात आली.

ग्रामीण कृषि मौसम सेवा
अखिल भारतीय समन्वयित कृषि हवामानशास्त्र संशोधन प्रकल्प
वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी - ४३१ ४०२
ईमेल - amfuparbhani@gmail.com

लातूर जिल्हा कृषि हवामान सल्ला पत्रक क्रमांक - ६६/२०२४ - २०२५ गुरूवार, दिनांक - १४.११.२०२४

मागील आठवड्यातील हवामानस्थिती (दिनांक ०८ ते १४ नोव्हेंबर २०२४)							हवामान घटक		हवामान अंदाज (दिनांक १५ ते १९ नोव्हेंबर २०२४ साठी हवामान अंदाज)				
०८/११	०९/११	१०/११	११/११	१२/११	१३/११	१४/११	दिनांक		१५/११	१६/११	१७/११	१८/११	१९/११
							पाऊस (मिमी)		४.०	३.०	०.०	०.०	०.०
							कमाल तापमान (अं .से)		३१.०	३१.०	३२.०	३२.०	३१.०
							किमान तापमान (अं .से)		१७.०	१८.०	१८.०	१७.०	१६.०
							स.	ढग स्थिती (आकाश)	ढगाळ	अंशतः ढगाळ	अंशतः ढगाळ	स्वच्छ	स्वच्छ
						दु.							
							सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (%)		५७	५८	५७	५७	५९
							दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (%)		४७	४२	४२	३५	३५
							वाऱ्याचा वेग (किमी /तास)		८	७	७	८	८
							स.	वाऱ्याची दिशा	पूर्व-ईशान्य	पूर्व	पूर्व-आग्नेय	पूर्व	पूर्व
						दु.							

हवामान सारांश / चेतावनी :

प्रादेशिक हवामान केंद्र , मुंबई येथून प्राप्त झालेल्या अंदाजानुसार लातूर जिल्ह्यात पुढील पाच दिवस हवामान कोरडे राहण्याची शक्यता आहे तर दिनांक १४ व १५ नोव्हेंबर रोजी लातूर जिल्ह्यात तुरळक ठिकाणी हलक्या पावसाची शक्यता आहे. लातूर जिल्ह्यात पुढील दोन दिवसात कमाल तापमानात फारशी तफावत जाणवणार नाही व त्यानंतर हळूहळू १ ते २ अं.से. ने घट होण्याची शक्यता आहे. पुढील दोन दिवसात किमान तापमानात हळूहळू २ ते ३ अं.से. ने वाढ होऊन त्यानंतर हळूहळू २ ते ३ अं.से. ने घट होण्याची शक्यता आहे.

सामान्य सल्ला :

विस्तारीत अंदाजानुसार (ईआरएफएस) मराठवाड्यात दिनांक १५ ते २१ नोव्हेंबर दरम्यान पाऊस सरासरीपेक्षा कमी, कमाल तापमान सरासरीपेक्षा कमी व दक्षिण भागात किमान तापमान सरासरीपेक्षा ते सरासरीपेक्षा जास्त तर इतर भागात सरासरीपेक्षा ते सरासरीपेक्षा कमी व दिनांक २२ ते २८ नोव्हेंबर दरम्यान पाऊस सरासरीपेक्षा कमी, कमाल तापमान सरासरीपेक्षा कमी व किमान तापमान सरासरीपेक्षा ते सरासरीपेक्षा कमी राहण्याची शक्यता आहे.

सॅक, इसरो अहमदाबाद यांच्या उपग्रहाच्या बाष्पोत्सर्जनाच्या जिल्हानिहाय व तालुकानिहाय छायाचित्रानुसार मराठवाड्यात बाष्पोत्सर्जनाचा वेग वाढलेला आहे.

संदेश : पुढील पाच दिवस हवामान कोरडे राहण्याची शक्यता असल्यामुळे व बाष्पोत्सर्जनाचा वेग वाढलेला असल्यामुळे पिकास, फळबागस, भाजीपाला व फुल पिकास आवश्यकतेनुसार पाणी व्यवस्थापन करावे. लवकर पेरणी केलेल्या रब्बी ज्वारी पिकात लष्करी अळीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी इमामेक्टीन बेन्झोएट ५ टक्के ४ ग्रॅम किंवा स्पिनेटोरम ११.७ एससी ४ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून वरील किटकनाशकांची आलटून पालटून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. फवारणी करत असतांना किटकनाशक पोंग्यात पडेल अशाप्रकारे फवारणी करावी.

पिकांचे नाव	अवस्था	कृषी हवामान सल्ला
ऊस	लागवड/ वाढीची	पूर्व हंगामी ऊसाची लागवड लवकरात लवकर संपवावी. ऊस लागवड करताना ३० किलो नत्र, ८५ किलो स्फुरद व ८५ किलो पालाश (३२७ किलो १०:२६:२६ किंवा १८५ किलो डायअमोनियम फॉस्फेट + १४२ किलो म्युरेट ऑफ पोटॅश किंवा ६५ किलो युरिया + ५३१ किलो सिंगल सुपर फॉस्फेट + १४२ किलो म्युरेट ऑफ पोटॅश) प्रति हेक्टर खतमात्रा द्यावी. ऊस पिकावर खोड किडीचा प्रादुर्भाव दिसून आल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी क्लोरपायरीफॉस २० % २५ मिली किंवा क्लोरेंट्रानोलीप्रोल १८.५ % ४ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. ऊस पिकावर पांढऱ्या माशीचा प्रादुर्भाव दिसून येत आहे, याच्या व्यवस्थापनासाठी डायमिथोएट ३० % ३६ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
हळद	कंद वाढीची	हळद पिकात कंदमाशीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी १५ दिवसांच्या अंतराने क्विनालफॉस २५ % २० मिली किंवा डायमिथोएट ३० % १५ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून आलटून-पालटून फवारणी करावी. (हळद पिकावर केंद्रीय किटकनाशक मंडळातर्फे लेबल क्लेम नसल्यामुळे विद्यापिठ शिफारशीत संशोधनाचे निष्कर्ष दिले आहेत). उघडे पडलेले कंद मतीने झाकून घ्यावेत. हळदीच्या पानावरील ठिपके / करपा रोग याच्या व्यवस्थापनासाठी अझोक्सिस्ट्रोबिन १८.२% + डायफेनकोनॅझोल ११.४% (पुर्वमिश्रित बुरशीनाशक) १० मिली + ५ मिली स्टीकरसह प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. हळद पिकात आवश्यकतेनुसार पाणी व्यवस्थापन करावे.
हरभरा	रोप अवस्था	जोमदार वाढीसाठी हरभरा पिक सुरुवातीपासूनच तण विरहीत ठेवणे आवश्यक आहे. पिक २० ते २५ दिवसाचे असतांना पहिली कोळपणी करावी.
करडई	पेरणीची वेळ, अंतर / रोप अवस्था	करडई पिकात उगवणीनंतर १० ते १५ दिवसांनी विरळणी करावी व दोन रोपातील अंतर २० सेंमी ठेवावे. बागायती करडई पिकाची पेरणी १५ नोव्हेंबर पर्यंत करता येते. पेरणी ४५ X २० सेंमी अंतरावर करावी. बागायती करडई साठी शिफारशीत खतमात्रा ६०:४०:०० पैकी पेरणीच्या वेळी ३० किलो नत्र व ४० किलो स्फुरद प्रति हेक्टर द्यावे व ३० किलो नत्र एक महिन्यांनी द्यावे.
संत्रा/मोसंबी	फळवाढीची	संत्रा/मोसंबी बागेत फळवाढीसाठी जिब्रॅलिक ॲसिड (१५ पीपीएम) १.५ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. संत्रा/मोसंबी बागेत अंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे व आवश्यकतेनुसार पाणी द्यावे.
डाळींब	फळवाढीची	डाळींब बागेत फळवाढीसाठी जिब्रॅलिक ॲसिड (१५ पीपीएम) १.५ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. डाळींब बागेत अंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे व आवश्यकतेनुसार पाणी द्यावे.
चिजू	फळवाढीची	चिजू बागेत अंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे व आवश्यकतेनुसार पाणी द्यावे.
भाजीपाला	वाढीची / काढणी	रब्बी हंगामात भाजीपाला पिकाचे गादी वाफे व लागवड केलेला भाजीपाला पिकात खूरपणी करून तण विरहीत ठेवावेत व आवश्यकतेनुसार पाटाने पाणी द्यावे. काढणीस तयार असलेल्या भाजीपाला पिकाची (वांगी, भेंडी, टोमॅटो) पिकाची काढणी करून घ्यावी.
फुलशेती	वाढीची / काढणी	लांब दांड्यांच्या फुलाची (गुलाब) काढणी करताना कळी उमलण्याच्या अवस्थेत असतांना काढणी करावी तर झेंडू, ॲस्टर व गलांडा या सारख्या फुलांची काढणी पूर्ण उमलल्याच्या नंतर तर निशीगंधा मध्ये खुल्या फुलांसाठी अर्धी कळी उमलल्यावर काढणी करावी. फुल पिकात खूरपणी करून तण विरहीत ठेवावेत व आवश्यकतेनुसार पाटाने पाणी द्यावे.
तुती रेशीम उद्योग	---	कर्नाटक, आंध्रप्रदेश या दक्षिणात्य राज्यांना जवळ समुद्रामुळे परतीच्या पावसाचा फायदा होतो. तुती लागवडी साठी आणि वातावरणात आर्द्रता मर्यादित ठेवण्यासाठी पण त्या तुलनेत उत्तर कर्नाटक व महाराष्ट्र राज्यात हवामान उष्ण व कोरडे आहे. पहिल्या व दुसऱ्या रेशीम किटक वाढीच्या अवस्थेत २८ अं.से. तापमान व ८५ टक्के आर्द्रता महाराष्ट्र राज्यात मर्यादित राहत नाही. त्यासाठी तुती पाने तोडणी थंड वेळेत करावी व साठवणीसाठी लिफ चेंबरचा वापर करावा. त्यावर गोणपाट अच्छादन करून सतत पाण्याचा छिडकाव करावा म्हणजे फांद्याखाली सुकणार नाही. या उलट १० टक्के जरी तुती पाने सुकली तरी किटकांना खाता येत नाहीत. हिवाळ्यात तापमान २० अं.से. च्या खाली गेल्यावर रूम हिटर किंवा कोळशाच्या शोण्टीचा वापर करावा. पण संगोपन गृहात धूर होणार नाही याची काळजी घ्यावी.
पशुधन व्यवस्थापन	---	थंडी पासून पशुधनाचे संरक्षण करण्यासाठी शेंड्या, मेंढ्या तसेच कांबड्याच्या शेंड्या बारदाण्याचे पडदे लावावे, त्यामुळे पहाटेच्या थंड वाऱ्यांपासून त्यांचे संरक्षण होईल. तसेच कांबड्याच्या शेंड्यामध्ये इलेक्ट्रीक बल्ब लावावेत. पशुधनास पहाटेच्या वेळी मोकळ्या जागी न बांधत गोठ्यात बांधावेत.

सदर कृषी हवामान सल्ला पत्रिका वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी येथील ग्रामीण कृषी मौसम सेवा योजनेतील तज्ञ समितीच्या शिफारशीवरून तयार करून प्रसारित करण्यात आली.

मुख्य प्रकल्प समन्वयक
ग्रामीण कृषी मौसम सेवा
 वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी

ग्रामीण कृषि मौसम सेवा
अखिल भारतीय समन्वयित कृषि हवामानशास्त्र संशोधन प्रकल्प
वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी - ४३१ ४०२
ईमेल - amfuparbhani@gmail.com

नांदेड जिल्हा कृषि हवामान सल्ला पत्रक क्रमांक - ६६/२०२४ - २०२५

गुरूवार, दिनांक - १४.११.२०२४

मागील आठवड्यातील हवामानस्थिती (दिनांक ०८ ते १४ नोव्हेंबर २०२४)							हवामान घटक		हवामान अंदाज (दिनांक १५ ते १९ नोव्हेंबर २०२४ साठी हवामान अंदाज)				
०८/११	०९/११	१०/११	११/११	१२/११	१३/११	१४/११	दिनांक		१५/११	१६/११	१७/११	१८/११	१९/११
							पाऊस (मिमी)		०.०	०.०	०.०	०.०	०.०
							कमाल तापमान (अं.से)		३१.०	३१.०	३२.०	३२.०	३१.०
							किमान तापमान (अं.से)		१८.०	१९.०	१९.०	१७.०	१६.०
							स.	ढग स्थिती (आकाश)	ढगाळ	अंशतः ढगाळ	अंशतः ढगाळ	स्वच्छ	स्वच्छ
						दु.							
							सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (%)		६९	६७	६२	६०	६०
							दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (%)		४१	३८	३९	३०	३०
							वाऱ्याचा वेग (किमी /तास)		५	४	४	४	३
							स.	वाऱ्याची दिशा	पूर्व-ईशान्य	पूर्व-ईशान्य	पूर्व	उत्तर	पूर्व-ईशान्य
						दु.							

हवामान सारांश / चेतावनी :

प्रादेशिक हवामान केंद्र, मुंबई येथून प्राप्त झालेल्या अंदाजानुसार नांदेड जिल्ह्यात पुढील पाच दिवस हवामान कोरडे राहण्याची शक्यता आहे. नांदेड जिल्ह्यात पुढील दोन दिवसात कमाल तापमानात फारशी तफावत जाणवत नाही व त्यानंतर हळूहळू १ ते २ अं.से. ने घट होण्याची शक्यता आहे. पुढील दोन दिवसात किमान तापमानात हळूहळू २ ते ३ अं.से. ने वाढ होऊन त्यानंतर हळूहळू २ ते ३ अं.से. ने घट होण्याची शक्यता आहे.

सामान्य सल्ला :

विस्तारीत अंदाजानुसार (ईआरएफएस) मराठवाड्यात दिनांक १५ ते २१ नोव्हेंबर दरम्यान पाऊस सरासरीपेक्षा कमी, कमाल तापमान सरासरीपेक्षा कमी व दक्षिण भागात किमान तापमान सरासरीपेक्षा ते सरासरीपेक्षा जास्त तर इतर भागात सरासरीपेक्षा ते सरासरीपेक्षा कमी व दिनांक २२ ते २८ नोव्हेंबर दरम्यान पाऊस सरासरीपेक्षा कमी, कमाल तापमान सरासरीपेक्षा कमी व किमान तापमान सरासरीपेक्षा ते सरासरीपेक्षा कमी राहण्याची शक्यता आहे.

सॅक, इसरो अहमदाबाद यांच्या उपग्रहाच्या बाष्पोत्सर्जनाच्या जिल्हानिहाय व तालुकानिहाय छायाचित्रानुसार मराठवाड्यात बाष्पोत्सर्जनाचा वेग वाढलेला आहे.

संदेश : पुढील पाच दिवस हवामान कोरडे राहण्याची शक्यता असल्यामुळे व बाष्पोत्सर्जनाचा वेग वाढलेला असल्यामुळे पिकास, फळबागेस, भाजीपाला व फुल पिकास आवश्यकतेनुसार पाणी व्यवस्थापन करावे. लवकर पेरणी केलेल्या रब्बी ज्वारी पिकात लष्करी अळीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी इमामेक्टीन बेन्झोएट ५ टक्के ४ ग्रॅम किंवा स्पिनेटोरम ११.७ एससी ४ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून वरील किटकनाशकांची आलटून पालटून पावसाची उघाड बघून फवारणी करावी. फवारणी करत असतांना किटकनाशक पांग्यात पडेल अशाप्रकारे फवारणी करावी.

पिकाचे नाव	अवस्था	कृषि हवामान सल्ला
ऊस	लागवड/वाढीची	पूर्व हंगामी ऊसाची लागवड लवकरात लवकर संपवावी. ऊस लागवड करतांना ३० किलो नत्र, ८५ किलो स्फुरद व ८५ किलो पालाश (३२७ किलो १०:२६:२६ किंवा १८५ किलो डायअमोनियम फॉस्फेट + १४२ किलो म्युरेट ऑफ पोटॅश किंवा ६५ किलो युरिया + ५३१ किलो सिंगल सुपर फॉस्फेट + १४२ किलो म्युरेट ऑफ पोटॅश) प्रति हेक्टर खतमात्रा द्यावी. ऊस पिकावर खोड किडीचा क्लोरपायरीफॉस २० % २५ मिली किंवा क्लोरट्रानोलीप्रोल १८.५ % ४ मिली प्रति १० लीटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. ऊस पिकावर पांढऱ्या माशीचा प्रादुर्भाव दिसून येत आहे, याच्या व्यवस्थापनासाठी डायमिथोएट ३० % ३६ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
हळद	कंद वाढीची	हळद पिकात कंदमाशीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी १५ दिवसांच्या अंतराने किंवा २५ % २० मिली किंवा डायमिथोएट ३० % १५ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून आलटून-पालटून फवारणी करावी. (हळद पिकावर केंद्रीय किटकनाशक मंडळातर्फे लेबल क्लेम नसल्यामुळे विद्यापिठ शिफारशीत संशोधनाचे निष्कर्ष दिले आहेत). उघडे पडलेले कंद मातीने झाकून घ्यावेत. हळदीच्या पानावरील ठिपके / करपा रोग याच्या व्यवस्थापनासाठी अझोक्सिस्ट्रॉबिन १८.२% + डायफेनकोन्झोल ११.४% (पूर्वमिश्रित बुरशीनाशक) १० मिली + ५ मिली स्टीकरसह प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. हळद पिकात आवश्यकतेनुसार पाणी व्यवस्थापन करावे.
हरभरा	रोप अवस्था	जोमदार वाढीसाठी हरभरा पिक सुरुवातीपासूनच तण विरहीत ठेवणे आवश्यक आहे. पिक २० ते २५ दिवसाचे असतांना पहिली कोळपणी करावी.
करडई	पेरणीची वेळ, अंतर / रोप अवस्था	करडई पिकात उगवणीनंतर १० ते १५ दिवसांनी विरळणी करावी व दोन रोपातील अंतर २० सेंमी ठेवावे. बागायती करडई पिकाची पेरणी १५ नोव्हेंबर पर्यंत करता येते. पेरणी ४५ X २० सेंमी अंतरावर करावी. बागायती करडई साठी शिफारशीत खतमात्रा ६०:४०:०० पैकी पेरणीच्या वेळी ३० किलो नत्र व ४० किलो स्फुरद प्रति हेक्टर द्यावे व ३० किलो नत्र एक महिन्यांनी द्यावे.
संत्रा/मोसंबी	फळवाढीची	संत्रा/मोसंबी बागेत फळवाढीसाठी जिब्रॅलिक अॅसिड (१५ पीपीएम) १.५ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. संत्रा/मोसंबी बागेत अंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे व आवश्यकतेनुसार पाणी द्यावे.
डाळींब	फळवाढीची	डाळींब बागेत फळवाढीसाठी जिब्रॅलिक अॅसिड (१५ पीपीएम) १.५ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. डाळींब बागेत अंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे व आवश्यकतेनुसार पाणी द्यावे.
चिक्कू	फळवाढीची	चिक्कू बागेत अंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे व आवश्यकतेनुसार पाणी द्यावे.
भाजीपाला	वाढीची / काढणी	रब्बी हंगामात भाजीपाला पिकाचे गादी वाफे व लागवड केलेला भाजीपाला पिकात खूरपणी करून तण विरहीत ठेवावेत व आवश्यकतेनुसार पाटाने पाणी द्यावे. काढणीस तयार असलेल्या भाजीपाला पिकाची (वांगी, भेंडी, टोमॅटो) पिकाची काढणी करून घ्यावी.
फुलशेती	वाढीची / काढणी	लांब दांड्यांच्या फुलाची (गुलाब) काढणी करतांना कळी उमलण्याच्या अवस्थेत असतांना काढणी करावी तर झेंडू, अॅस्टर व गलांडा या सारख्या फुलांची काढणी पूर्ण उमलल्याच्या नंतर तर निशीगंधा मध्ये खुल्या फुलांसाठी अर्धी कळी उमलल्यावर काढणी करावी. फुल पिकात खूरपणी करून तण विरहीत ठेवावेत व आवश्यकतेनुसार पाटाने पाणी द्यावे.
तुती रेशीम उद्योग	----	कर्नाटक, आंध्रप्रदेश या दक्षिणात्य राज्यांना जवळ समुद्रामुळे परतीच्या पावसाचा फायदा होतो. तुती लागवडी साठी आणि वातावरणात आर्द्रता मर्यादित ठेवण्यासाठी पण त्या तुलनेत उत्तर कर्नाटक व महाराष्ट्र राज्यात हवामान उष्ण व कोरडे आहे. पहिल्या व दुसऱ्या रेशीम किटक वाढीच्या अवस्थेत २८ अं.से. तापमान व ८५ टक्के आर्द्रता महाराष्ट्र राज्यात मर्यादित राहत नाही. त्यासाठी तुती पाने तोडणी थंड वेळेत करावी व साठवणीसाठी लिफ चेंबरचा वापर करावा. त्यावर गोंगपाट अच्छादन करून सतत पाण्याचा छिडकाव करावा म्हणजे फांद्याखाद्य सुकत नाही. या उलट १० टक्के जरी तुती पाने सुकली तरी किटकांना खाता येत नाहीत. हिवाळ्यात तापमान २० अं.से. च्या खाली गेल्यावर रूम हिटर किंवा कोळशाच्या शेगडीचा वापर करावा. पण संगोपन गृहात धूर होत नाही याची काळजी घ्यावी.
पशुधन व्यवस्थापन	----	थंडी पासून पशुधनाचे संरक्षण करण्यासाठी शेळ्या, मेंढ्या तसेच कॉंबड्याच्या शेडला बारदाण्याचे पडदे लावावे, त्यामुळे पहाटेच्या थंड वाऱ्यांपासून त्यांचे संरक्षण होईल. तसेच कॉंबड्याच्या शेडमध्ये इलेक्ट्रीक बल्ब लावावेत. पशुधनास पहाटेच्या वेळी मोकळ्या जागी न बांधत गोठ्यात बांधावेत.

सदर कृषि हवामान सल्ला पत्रिका वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी येथील ग्रामीण कृषि मौसम सेवा योजनेतील तज्ञ समितीच्या शिफारशीवरून तयार करून प्रसारित करण्यात आली.

मुख्य प्रकल्प समन्वयक

ग्रामीण कृषि मौसम सेवा

वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी

ग्रामीण कृषि मौसम सेवा
अखिल भारतीय समन्वयित कृषि हवामानशास्त्र संशोधन प्रकल्प
वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी - ४३१ ४०२
ईमेल - amfuparbhani@gmail.com

परभणी जिल्हा कृषि हवामान सल्ला पत्रक क्रमांक - ६६/२०२४ - २०२५ गुरुवार, दिनांक - १४.११.२०२४

मागील आठवड्यातील हवामानस्थिती (दिनांक ०८ ते १४ नोव्हेंबर २०२४)							हवामान घटक		हवामान अंदाज (दिनांक १५ ते १९ नोव्हेंबर २०२४ साठी हवामान अंदाज)				
०८/११	०९/११	१०/११	११/११	१२/११	१३/११	१४/११	दिनांक		१५/११	१६/११	१७/११	१८/११	१९/११
०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	पाऊस (मिमी)		०.०	०.०	०.०	०.०	०.०
३१.५	३१.४	३१.०	३०.५	३१.५	३१.८		कमाल तापमान (अं.से)		३१.०	३१.०	३२.०	३३.०	३२.०
१५.३	१५.१	१५.३	१५.६	१३.४	१३.०	१५.८	किमान तापमान (अं.से)		१७.०	१८.०	१९.०	१७.०	१६.०
स्वच्छ	स्वच्छ	ढगाळ	ढगाळ	स्वच्छ	स्वच्छ	स्वच्छ	स.	ढग स्थिती (आकाश)	ढगाळ	अंशतः ढगाळ	अंशतः ढगाळ	स्वच्छ	स्वच्छ
ढगाळ	स्वच्छ	ढगाळ	ढगाळ	स्वच्छ	स्वच्छ		दु.						
१२	८८	१२	८८	८६	९०	८०	सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (%)		६८	६४	६२	६०	६०
३७	३१	३१	३१	३२	३०		दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (%)		५३	५१	५७	५३	५३
०.९	१.५	१.६	२.१	३.१	३.३	३.८	वाऱ्याचा वेग (किमी /तास)		६	५	५	५	५
शांत	शांत	शांत	शांत	पश्चिम- वायव्य	पश्चिम	पश्चिम- वायव्य	स.	वाऱ्याची दिशा	पूर्व-ईशान्य	पूर्व	उत्तर	पूर्व	उत्तर
पूर्व- ईशान्य	उत्तर- ईशान्य	उत्तर- वायव्य	पूर्व- ईशान्य	पूर्व- आग्नेय	पूर्व- ईशान्य		दु.						
पाऊस (मिमी) मागील आठवड्यातील					०.०			पाऊस (मिमी) ०१/०१/२०२४ पासून आजपर्यंत			१०२२.२		
								पाऊस (मिमी) ०१/०६/२०२४ पासून आजपर्यंत			९१२.५		

हवामान सारांश / चेतावनी :
प्रादेशिक हवामान केंद्र, मुंबई येथून प्राप्त झालेल्या अंदाजानुसार परभणी जिल्ह्यात पुढील पाच दिवस हवामान कोरडे राहण्याची शक्यता आहे. परभणी जिल्ह्यात पुढील दोन दिवसात कमाल तापमानात फारशी तफावत जाणवत नाही व त्यानंतर हळूहळू १ ते २ अं.से. ने घट होण्याची शक्यता आहे. पुढील दोन दिवसात किमान तापमानात हळूहळू २ ते ३ अं.से. ने वाढ होऊन त्यानंतर हळूहळू २ ते ३ अं.से. ने घट होण्याची शक्यता आहे.

सामान्य सल्ला :
विस्तारीत अंदाजानुसार (ईआरएफएस) मराठवाड्यात दिनांक १५ ते २१ नोव्हेंबर दरम्यान पाऊस सरासरीपेक्षा कमी, कमाल तापमान सरासरीपेक्षा कमी व दक्षिण भागात किमान तापमान सरासरीपेक्षा ते सरासरीपेक्षा जास्त तर इतर भागात सरासरीपेक्षा ते सरासरीपेक्षा कमी व दिनांक २२ ते २८ नोव्हेंबर दरम्यान पाऊस सरासरीपेक्षा कमी, कमाल तापमान सरासरीपेक्षा कमी व किमान तापमान सरासरीपेक्षा ते सरासरीपेक्षा कमी राहण्याची शक्यता आहे.
संक, इसरो अहमदाबाद यांच्या उपग्रहाच्या बायोत्सर्जनाच्या जिल्हानिहाय व तालुकानिहाय छायाचित्रानुसार मराठवाड्यात बायोत्सर्जनाचा वेग वाढलेला आहे.

संदेश : पुढील पाच दिवस हवामान कोरडे राहण्याची शक्यता असल्यामुळे व बायोत्सर्जनाचा वेग वाढलेला असल्यामुळे पिकास, फळबागस, भाजीपाला व फुल पिकास आवश्यकतेनुसार पाणी व्यवस्थापन करावे. लवकर पेरणी केलेल्या रब्बी ज्वारी पिकात लफ्फरी अळीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी इमाकेटिन बेन्झोएट ५ टक्के ४ ग्रॅम किंवा स्पिनेटोरम ११.७ एससी ४ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून वरील किटकनाशकांची आलटून पालटून पावसाची उधाड बघून फवारणी करावी. फवारणी करत असताना किटकनाशक पोण्यात पडेल अशाप्रकारे फवारणी करावी.

पिकांचे नाव	अवस्था	कृषी हवामान सल्ला
ऊस	लागवड/ वाढीची	पूर्व हंगामी ऊसाची लागवड लवकरात लवकर संपवावी. ऊस लागवड करताना ३० किलो नत्र, ८५ किलो स्फुरद व ८५ किलो पालाश (३२७ किलो १०:२६:२६ किंवा १८५ किलो डायअमोनियम फॉस्फेट + १४२ किलो म्युरेट ऑफ पोटॅश किंवा ६५ किलो युरिया + ५३१ किलो सिंगल सुपर फॉस्फेट + १४२ किलो म्युरेट ऑफ पोटॅश) प्रति हेक्टर खतमात्रा द्यावी. ऊस पिकावर खोड किडीचा प्रादुर्भाव दिसून आल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी क्लोरपायरीफॉस २० % २५ मिली किंवा क्लोरट्रानोलीप्रोल १८.५% ४ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. ऊस पिकावर पांढऱ्या माशाचा प्रादुर्भाव दिसून येत आहे, याच्या व्यवस्थापनासाठी डायमिथोएट ३० % ३६ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
हळद	कंद वाढीची	हळद पिकात कंदमाशांचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी १५ दिवसांच्या अंतराने क्विनालफॉस २५ % २० मिली किंवा डायमिथोएट ३० % १५ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून आलटून-पालटून फवारणी करावी. (हळद पिकावर केंद्रीय किटकनाशक मंडळातर्फे लेबल क्लेम नसल्यामुळे विद्यापिठ शिफारशीत संशोधनाचे निष्कर्ष दिले आहेत). उघडे पडलेले कंद मातीने झाकून घ्यावेत. हळदीच्या पानावरील ठिपके / करपा रोग याच्या व्यवस्थापनासाठी अझोक्सिस्ट्रॉबिन १८.२% + डायफेनकोन्झोल ११.४% (पूर्वमिश्रित बुरशीनाशक) १० मिली + ५ मिली स्टीकरसह प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. हळद पिकात आवश्यकतेनुसार पाणी व्यवस्थापन करावे.
हरभरा	रोप अवस्था	जोमदार वाढीसाठी हरभरा पिक सुरुवातीपासूनच तण विरहीत ठेवणे आवश्यक आहे. पिक २० ते २५ दिवसाचे असताना पहिली कोळपणी करावी.
करडई	पेरणीची वेळ, अंतर / रोप अवस्था	करडई पिकात उगवणीनंतर १० ते १५ दिवसांनी विरळणी करावी व दोन रोपातील अंतर २० सेंमी ठेवावे. बागायती करडई पिकाची पेरणी १५ नोव्हेंबर पर्यंत करता येते. पेरणी ४५ X २० सेंमी अंतरावर करावी. बागायती करडई साठी शिफारशीत खतमात्रा ६०:४०:०० पैकी पेरणीच्या वेळी ३० किलो नत्र व ४० किलो स्फुरद प्रति हेक्टर द्यावे व ३० किलो नत्र एक महिन्यांनी द्यावे.
संत्रा/मोसंबी	फळवाढीची	संत्रा/मोसंबी बागेत फळवाढीसाठी जिब्रॅलिक अॅसिड (१५ पीपीएम) १.५ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. संत्रा/मोसंबी बागेत अंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे व आवश्यकतेनुसार पाणी द्यावे.
डाळींब	फळवाढीची	डाळींब बागेत फळवाढीसाठी जिब्रॅलिक अॅसिड (१५ पीपीएम) १.५ ग्रॅम प्रति १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. डाळींब बागेत अंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे व आवश्यकतेनुसार पाणी द्यावे.
चिक्	फळवाढीची	चिक् बागेत अंतरमशागतीची कामे करून तण नियंत्रण करावे व आवश्यकतेनुसार पाणी द्यावे.
भाजीपाला	वाढीची / काढणी	रब्बी हंगामात भाजीपाला पिकाचे गादी वाफे व लागवड केलेला भाजीपाला पिकात खूपपणी करून तण विरहीत ठेवावेत व आवश्यकतेनुसार पाटाने पाणी द्यावे. काढणीस तयार असलेल्या भाजीपाला पिकाची (वांगी, भेंडी, टोमॅटो) पिकाची काढणी करून घ्यावी.
फुलशेती	वाढीची / काढणी	लांब दांड्यांच्या फुलाची (गुलाब) काढणी करताना कळी उमलण्याच्या अवस्थेत असताना काढणी करावी तर झेंडू, अॅस्टर व गलांडा या सारख्या फुलांची काढणी पूर्ण उमलल्याच्या नंतर तर निशीगंधा मध्ये खुल्या फुलांसाठी अर्धी कळी उमलल्यावर काढणी करावी. फुल पिकात खूपपणी करून तण विरहीत ठेवावेत व आवश्यकतेनुसार पाटाने पाणी द्यावे.
तुती रेशीम उद्योग	---	कर्नाटक, आंध्रप्रदेश या दक्षिणात्य राज्यांना जवळ समुद्रामुळे परतीच्या पावसाचा फायदा होतो. तुती लागवडी साठी आणि वातावरणात आर्द्रता मर्यादित ठेवण्यासाठी पण त्या तुलनेत उत्तर कर्नाटक व महाराष्ट्र राज्यात हवामान उष्ण व कोरडे आहे. पहिल्या व दुसऱ्या रेशीम किटक वाढीच्या अवस्थेत २८ अं.से. तापमान व ८५ टक्के आर्द्रता महाराष्ट्र राज्यात मर्यादित राहत नाही. त्यासाठी तुती पाने तोडणी थंड वेळेत करावी व साठवणीसाठी लिफ चेंबरचा वापर करावा. त्यावर गोंगपाट अच्छादन करून सतत पाण्याचा छिडकाव करावा म्हणजे फांद्यांखाद्य सुकत नाही. या उलट १० टक्के जरी तुती पाने सुकली तरी किटकांना खाता येत नाहीत. हिवाळ्यात तापमान २० अं.से. च्या खाली गेल्यावर रूम हिटर किंवा कोळशाच्या शेगडीचा वापर करावा. पण संगोपन गृहात धूर होतार नाही याची काळजी घ्यावी.
पशुधन व्यवस्थापन	---	थंडी पासून पशुधनाचे संरक्षण करण्यासाठी शेळ्या, मेंढ्या तसेच कोंबड्यांच्या शेडला बारदाण्याचे पडदे लावावे, त्यामुळे पहाटेच्या थंड वाऱ्यांपासून त्यांचे संरक्षण होईल. तसेच कोंबड्यांच्या शेडमध्ये इलेक्ट्रिक बल्ब लावावेत. पशुधनास पहाटेच्या वेळी मोकळ्या जागी न बांधत गोळात बांधावेत.

सदर कृषी हवामान सल्ला पत्रिका वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी येथील ग्रामीण कृषी मौसम सेवा योजनेतील तज्ञ समितीच्या शिफारशीवरून तयार करून प्रसारित करण्यात आली.